Valtioneuvoston kirjelmä EU:n
luottolaitoslainsäädännön
muutospaketista (U 72/2021)

24.3.2022

Antti Ronkainen
Väitöskirjatutkija
Politiikan ja talouden tutkimuksen laitos, Helsingin yliopisto

Lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä koskien EU:n luottolaitoslainsäädännön muutospakettia

Kiitän talousvaliokuntaa mahdollisuutta antaa lausunto liittyen valtioneuvoston jatkokirjelmästä koskien komission esitystä EU:n luottolaitoslainsäädännön muutospaketista. Kirjelmän taustalla on suuren valiokunnan valtioneuvostolle esittämä vaatimus toimittaa eduskunnalle jatkokirjelmä lainsäädäntöpaketista ja neuvotteluprosessin etenemisestä kevätistuntokaudella 2022.

Valtioneuvoston kirjelmä keskittyy niin sanottuun kokonaisriskipainolattiaan, eikä käsittele juuri lainsäädäntöpaketin muihin osioihin, jotka koskevat pankkivalvonnan vahvistamista ja vihreään siirtymään liittyvää rahoituksen kestävyyttä. Kokonaisriskipainolattian taustalla on huoli, että pankit, jotka käyttävät omia sisäisiä vakavaraisuusmalleja pääomavaatimusten määrittämiseen, saattavat aliarvioida tarvittavia pääomavaatimuksia. Uudistuksella komissio pyrkii vähentämään pankkien vakavaraisuusvaatimusten vaihtelua, lisäämään niiden vertailukelpoisuutta ja näin integroimaan Euroopan unionin pankkisektorin valvontaa.

Basel III -standardit pyrkivät lisäämään pankkien vakavaraisuusvaatimuksia, mutta pankit voivat edelleen käyttää omia sisäisiä laskentamallejaan riskien arviointiin standardimallin sijalla. Vaikka uudistuspaketin tavoitteena on lisätä vakavaraisuutta, kokonaisriskipainolaittian voimaantulon jälkeenkin sisäisiä riskimalleja käyttävien pankkien riskipainot olisivat jopa 27,5 % matalammat kuin standardimenetelmää käyttävillä pankeilla. Lisäksi lainsäädäntöpaketti sisältää komission esittämiä huojentavia poikkeuksia pääomavaatimuksiin ja ylimääräisiä siirtymäaikoja, joiden vaikutuksista ei ole vielä tarkkaa tietoa. Valtioneuvosto näyttää olevan lisäksi avoin ajatukselle, että uudistuksen vaikutuksia voitaisiin edelleen vähentää niin, että esimerkiksi yritysrahoitukseen ja asuntoluototukseen liittyvistä siirtymäajoista tehtäisiin pysyviä.

Kokonaisriskipainolattian vaikutukset kohdistuisivat suurimpiin eurooppalaisiin pankkeihin. Riskipainolattiaa on tarkoitus soveltaa ylikansallisiin pankkeihin koko pankkikonsernin tasolla, eikä jokaiseen tytäryhtiöön erikseen. Komission esitystä ovat kritisoineet äänekkäimmin sellaiset maat, joissa toimii pääasiassa ulkomaisia pankkeja. Heidän argumenttinsa on ollut, että komission lainsäädäntöpaketti mahdollistaa kansainvälisille pankkikonserneille mahdollisesti korkeampien pääomavaatimusten siirtämisen tytäryhtiöihin, eikä uudistus siten lisää Euroopan pankkien vakavaraisuutta tarkoituksenmukaisella tavalla. Jatkokirjelmän perusteella jäsenmaiden

antti.ronkainen@helsinki.fi / 050-4488579 / anttironkainen @ twitter

kannanmuodostus lainsäädäntöpakettiin on kuitenkin edelleen kesken ja EU:n nykyinen puheenjohtajamaa Ranska arvioi uudistuksen etenemistä.

Siirtymäajoista johtuen uusi vakavaraisuussääntely astuu voimaan vasta noin 10 vuoden kuluttua, eikä sen lopullisista vaikutuksista pankkisektorin vakavaraisuuteen ole vielä täyttä selvyyttä. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan kokonaisriskipainolattialla saattaa olla lopulta vähäinen vaikutus niiden pankkien häiriönsietokyvyn paranemiseen, joilla on jo valmiiksi ongelmia nykyisten vakavaraisuusvaatimusten täyttämisessä.

Valtioneuvoston kirjelmässä esitetäänkin aivan oikein, että Euroopan pankkisektorin akuutteihin ongelmiin lainsäädäntöpaketti ei tarjoa ratkaisua. Keskeisiä toimia ovat valvojien ja kriisinratkaisuviranomaisten aktiivinen toiminta sekä valtioiden ja pankkien välisen kohtalonyhteyden vähentäminen, jonka edistämiseksi valtioneuvosto esittää valtion velkoihin liittyvien riskien huomioiminen paremmin vakavaraisuuslaskennassa. Kohtalonyhteyden ja yleisemmin Euroopan pankkijärjestelmän integraation ja kriisinkestokyvyn lisäämiseksi keskeistä olisi panostaa Euroopan pankkiunionin viimeistelyyn, pääomamarkkinaunionin kehittämiseen ja Euroopan vakausmekanismin kehittämiseen entistä toimintakykyisemmäksi instituutioksi, jotka eivät valitettavasti tällä hetkellä ole EU:n asialistan kärjessä.

antti.ronkainen@helsinki.fi / 050-4488579 / anttironkainen @ twitter